

Reykjavík, 17. nóvember 2023

Efni: Umsögn um drög að frumvarpi til breytinga á raforkulögum (raforkuöryggi)

Vísað er til stjórnarfrumvarps umhverfis-, orku- og loftslagsráðherra, mál nr. 348, þingskjal 355 sem lagt er fram á 154. löggjafarþingi, til breytinga á raforkulögum (raforkuöryggi). Frumvarpið er lagt fram að nýju eftir að hafa ekki náð fram að ganga á 153. löggjafarþingi. Eftirfarandi eru athugasemdir Orku náttúrunnar ohf. (ON) við frumvarpið og þær breytingar sem í þeim eru boðaðar en jafnframt vísast til fyrri umsagna fyrirtækisins um sama málefni.

Í greinargerð með frumvarpi því sem hér er til umfjöllunar er vísað til þess að forgangur sá sem lagður er til sé í samræmi við Orkustefnu til 2050. Í þeirri stefnu er aðeins vísað til þess að almenningur og þjónusta í almannabágu skuli ganga fyrir við skömmtnun á raforku en í hinu nýja frumvarpi hefur fyrirtækjum af ákveðinni stærð verið bætt við. Flokkun fyrirtækja eftir veltu og fjölda sem lögð er fram er alls órökstudd og telur ON vísan í ákvæði tilskipunar um alþjónustu ekki nægan rökstuðning með hliðsjón af íslenskum markaði.

Í frumvarpinu er engu orði vikið að þeirri stöðu sem fyrirhugað er að setja raforkusala í hvað varðar skyldur þeirra á grundvelli orkusölusamninga við fyrirtæki sem eru ofan við viðmiðunarmörkin varðandi fjölda starfsmanna og/eða veltu. Í gildandi samningum við þessi fyrirtæki er kveðið á um skyldu raforkusala til að afhenda ákveðið magn af raforku. Með því að Orkustofnun geti gert þá kröfu til raforkusala að hætta afhendingu til þessara aðila eru fyrirtækin sett í þá stöðu að á grundvelli laga geti stjórnvald skikkað þau til að víkja frá ákvæðum gildandi samninga, sem gerðir voru í tíð eldri laga, þar sem jafnræði réði við skömmtnun. Eins og frumvarpið er lagt fram, getur Orkustofnun metið óviðráðanlegt tilvik í vændum, án þess að það sé ófyrirséð, og gert raforkusölum að ganga í berhögg við gildandi samninga. Ekkert er fjallað um hver skuli bera það tjón sem kann að hljóttast vegna þessa.

Í gildandi ákvæði raforkulaga um skömmtnun er fjallað um ófyrirséð og óviðráðanleg tilvik. Í þeim drögum sem nú eru til umfjöllunar hefur orðið “ófyrirséð” verið tekið út. Gerir þetta það að verkum að það verður hlutverk Orkustofnunar að meta hvenær þurfi að grípa inn í gildandi samninga og það á grundvelli skilyrða sem eru sett með reglugerð, sem er þá töluvert einfalt að breyta, án þess að þær aðstæður séu ófyrirséðar. Í stað þess að grípa inn í gildandi samninga með svo afgerandi hætti væri nær að liðka fyrir aukinni framleiðslu, en regluverkið hafi staðið því í vegi undanfarin ár. Í Orkustefnu til 2050 sem er vísað til í

frumvarpinu sem hér er til umfjöllunar, segir jafnframt í kaflanum um raforkuöryggi að „[f]erli uppbyggingar orkumannvirkja og innviða þarf að vera skilvirkt og einfalt, jafnframt því sem það mætir faglegum kröfum sem framkvæmdir þurfa að lúta, m.a. varðandi öryggi, umhverfi og réttindi borgaranna. Leyfisferli og regluverk verður að vera gegnsætt, einfalt og skilvirkt og ekki lengra eða tímafrekara en best gerist í þeim löndum sem við viljum gjarnan miða okkur við.“

Orka náttúrunnar telur ljóst að kveða þurfi á um það hverjum verði gert að bera það tjón sem hljótast kann af þeim kröfum sem Orkustofnun getur gert til raforkusala áður en frumvarpið verði að lögum. Þá er það jafnframt vinsamleg ábending fyrirtækisins að leysa heldur þann vanda sem blasir við er varðar ferli nýrrar orkuöflunar en að skilgreina þá stöðu sem komin er upp sem óviðráðanlegt tilfelli.

Virðingarfyllst,

Árni Hrannar Haraldsson
framkvæmdastjóri Orku náttúrunnar